

ZSOLNAI JÓZSEF
SZAKMAI, TUDOMÁNYOS ÉLETRAJZA

1935. március 12-én születtem Ásotthalmon.

Kutatói pályámat nyelvjárási anyaggyűjtéssel kezdtem, és földrajzinév-kutatással foglalkoztam. Az 1958. évi nyelvjárási anyaggyűjtő pályázaton e tevékenységemért pályázaton kívüli dicséretben részesültem. Ásotthalommal foglalkozó publikációim az alábbiak:

***Az ásoththalmi szőlőművelés szaknyelve.* In: Szegedi Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei, 1965. 99-112. old.**

***Épületek nevének változása Ásotthalmon.* In: Szegedi Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei, 1965. 194-198. old**

***A földrajzi nevek kialakulásának néhány pszichológiai kérdése.* In: Szegedi Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei, 1967. 111-117. old.**

***A lakosság földrajzinév-ismeretének vizsgálata.* In: Magyar Nyelvőr, 1967. 2. sz. 191-209. old.**

Börcsök Szilveszter, Makra János, Zsolnai József: *A határ földrajzi nevei.* In: Átokházától Ásotthalomig. Ásotthalom, 1970. 89-98. old.

1964-től a Szegedi Tanárképző Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszékén tanársegédként dolgoztam. Tudományos tevékenységem többirányú volt: a névkutatás, a nevelői beszédkultúra, valamint a felsőoktatás pedagógiája. A főiskolán a Pedagógiai Tudományos Diákkört, a névészeti speciálkollégiumot és a főiskola irodalmi színpadát vezettem. 1966-ban részt vettem az I. Országos Felsőoktatási Pedagógiai Pályázaton, ahol második díjat nyertem. Tanársegédként fejeztem be a Szegedi József Attila Tudományegyetemen a magyar szakot, kitűnő diplomával.

1971 februárjában kerültem a Kaposvári Tanítóképző Intézetbe docensnek. Előbb Nyelvi- Irodalmi Szakcsoportban dolgoztam anyanyelvpedagógusként. 1972-től a Neveléstudományi Tanszéken tevékenykedtem, logikát és didaktikát oktattam.

1976-ban fejeztem be az ELTÉ-n a pedagógia szakot. Ugyanitt szereztem “summa cum laude” minősítésű bölcsészdoktori oklevelet 1977-ben. A Kaposvári Tanítóképző Főiskolán a Tudományos Diákköri Tanács elnöke és a Tudományos Bizottság titkára voltam hat évig. 1971-ben kezdtem dolgozni a kommunikációkutatásra épülő anyanyelv-tanítási kísérleten, amely 1975-től az OTTKT 6. számú kutatási főirány egyik támogatott témája volt. Érte két alkalommal akadémiai elnöki jutalomban részesültem.

1976-tól 1977-ig Csöklyben a hátrányos helyzetű magyar cigány tanulók fejleszthetőségét tanulmányoztam anyanyelv-tanítási kísérlet keretében.

1977 augusztusában a Kaposvári Tanítóképző Főiskola Szekszárdi Kihelyezett Tagozatára kerültem. Itt a Neveléstudományi Tanszéki Csoportot, emellett az anyaintézet és a kihelyezett tagozat TDK-munkáját irányítottam, továbbá a hallgatók kutatómódszertani fölkészítését és az oktatók tudományelméleti és felsőoktatás-pedagógiai továbbképzését vezettem.

1979 januárjában neveztek ki az Országos Oktatástechnikai Központ Pedagógiai Főosztályának vezetőjévé. Az OOK-ban tettem kísérletet fiammal, Zsolnai Lászlóval a pedagógiai technológia tudománytani jellemzésére. A pedagógiai technológia szemléletét a nyelvi, irodalmi és kommunikációs nevelési kísérletben igyekeztem érvényesíteni szakmai-hivatali teendőim mellett.

1980 szeptemberében kerültem az Oktatókutató Intézetbe, ahol az Iskolakutató Osztályt vezettem. Emellett a képességfejlesztés lehetőségeinek és mértékének témáját kutató csoport munkáját irányítottam az OKKFT kereteiben. 1982 és 1986 között a nyelvi, irodalmi és kommunikációs nevelés óvodai lehetőségeit tanulmányoztam akciókutatás keretében. Ebben az időszakban kezdődött az a kutatásom is, amely a tanítóképzés kritikus pontjait tárta fel. Ennek alapján 1987-ben kutatócsoportommal kísérleti tanítóképzésbe kezdtünk a Jászberényi Tanítóképző Főiskolán.

1985-ben kísérleti iskola alapítására kértem engedélyt. A Közoktatási Kutatások Tudományos Tanácsához nyújtottam be pályázatomat. E pályázatban fogalmaztam meg az érték közvetítő és képességfejlesztő iskola modelljét. Egy évig a kísérleti iskolát – amelynek székhelye Törökbálint volt – kutatásvezetőként irányítottam. 1986 szeptemberétől 1999. július 1-ig a kísérleti iskola kutatásvezető igazgatója voltam.

Pedagógiai kutatómunkám elismeréséül 1984-ben Kiváló Munkáért kitüntetés, 1987-ben Apáczai Csere János díjat, 1989-ben a Pest Megyei Tanács Alkotói Díját kaptam.

1989 decemberében védtem meg disszertációm, minek következtében a Tudományos Minősítő Bizottság a nyelvtudomány (nyelvpedagógia) kandidátusává nyilvánított.

1990 júliusában a művelődési és közoktatási miniszter megbízott az Országos Közoktatási Intézet megszervezésével, s 1990. október 15-én kinevezett az újonnan alakult intézmény főigazgatójává. Első teendőm volt, hogy kiadtam az *Új Pedagógiai Szemlét* a Magyar Pedagógiai Társaság közreműködésével. Továbbá *Iskolakultúra* címmel megalapítottam az Intézet önálló folyóiratát.

1990-ben az OKI keretei között munkáltam ki közoktatás-fejlesztési koncepciómat, amely *“A magyar közoktatás minőségi megújításának szakmai programja”* címen vált ismertté, s melynek alapján egy országos pedagógiai innovációt sikerült elindítani a Pedagógus Szakma Megújítása Projekt (PSZM) megszervezésével, kuratóriumának működtetésével. 1993-ban a PSZM köré országos kiterjedésű marketing hálózatot szerveztem. Továbbá működtetni kezdtem az OKI Kiadót, mely kutatási eredményeink könyv formájában való publikálását tette lehetővé.

1991-ben a világbanki szakképzés keretében elindítottuk az általános képző program kidolgozását.

1992-ben az általam képviselt pedagógiai kultúra elterjesztésének segítése érdekében megalakítottuk az Új Magyar Iskoláért Pedagógiai Egyesületet, melynek elnökévé választottak.

1993 decemberétől az immár 12 évfolyamos Törökbálinti Kísérleti Iskola az ELTE fenntartásába került. Így Törökbálinton – mint az ELTE gyakorló iskolájában – a nevemhez fűződő alternatív pedagógiai programok (Nyelvi, irodalmi és kommunikációs nevelési program, valamint az Értékközvetítő és képességfejlesztő program) pedagógiájának alkalmazására készíthettünk fel hallgatókat. Ugyanezen év szeptemberétől mint vendégoktató a nyelvi, irodalmi és kommunikációs nevelésről tartottam előadásokat az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, valamint a Janus Pannonius Tudományegyetemen.

1995 elején megjelent *“Értékközvetítő és képességfejlesztő pedagógia”* című könyvem, amely a magyarországi alternatív pedagógiai irányzatok közül az elsőként publikált összefoglaló munka. Elkészítettem a törökbálinti kísérleti iskola 12 évfolyamos koncepcióját, tantervi programját, amely a NAT-tal egyidőben jelent meg. 1995. év elejére készült el 7 kötetesre tervezett pedagógiai monográfiásorozat koncepciója. A kötetek folyamatosan jelennek meg.

1995-ben pedagógiai tevékenységem elismeréséül a Magyar Köztársaság Érdemrend Kiskeresztjével tüntetett ki a Magyar Köztársaság elnöke.

1995-től 1998-ig a JPTE Tanárképző Intézetének igazgatója és Pedagógiai Tanszék vezetője voltam.

1998-ban pályázatot nyújtottam be a Széchenyi Professzori Ösztöndíjra, s a kuratórium döntése alapján el is nyertem az ösztöndíjat.

1998 júniusában lejárt mind az intézetigazgatói, mind a tanszékvezetői megbízásom a JPTE-n. 1998. július 1-től 1999. július 1-ig a JPTE Tanárképző Intézet Kutatócsoportjának vezetője, s emellett a JPTE Törökbálinti Kísérleti Iskolájának kutatásvezető igazgatója voltam.

1999 és 2005. között a Veszprémi Egyetem Pedagógiai Kutatóintézetnek igazgatójaként dolgoztam Pápán tudományos főmunkatársként, 2002-től egyetemi tanári beosztásban. Jelenleg a Pannon Egyetem professor emeritusa vagyok.

2000. decemberében a Pécsi Tudományegyetemen nyelvtudományból habilitáltam.

2001. december 20-án a Magyar Tudományos Akadémián az MTA doktora cím elnyerése végett benyújtott pályázatomban védtem meg, amely alapján 2002. március 22-én elnyertem az MTA doktora fokozatot.

2002. április 12-én az egyetemi tanári cím elnyerésére benyújtott pályázatomban a Magyar Akkreditációs Bizottság hagyta jóvá.

2003-tól a Veszprémi (jelenleg Pannon) Egyetemen működő Interdiszciplináris (jelenleg Nyelvtudományi) Doktori Iskola Neveléstudományi Programját vezetem, melynek alapító tagja vagyok. Doktorandusz hallgatóim közül a mai napig 10-en szereztek doktori fokozatot, és előreláthatóan még ennyien fogják megkapni PhD-címüket. A Doktori Iskolában programvezetői, oktatói tevékenységem mellett témavezetői szerepet is vállaltam, illetve a doktori cselekmények bizottságaiban elnöki tiszttel töltöttem és töltöm be.

2004-ben kutatási együttműködési megállapodást kötöttem az egyesült királyságbeli Open University kutatóintézetével korai tehetségfejlesztés témakörben.

2005. január 22-én, a Magyar Kultúra Napján Kiss Árpád díjban részesültem.

2005. augusztusában *tudománypedagógiai* akciókutatásba kezdtem, amelybe tizenhárom Értékközvetítő és képességfejlesztő pedagógiai programmal működő iskola kapcsolódott be.

A 2001-ben kezdett tudományrendszerezéssel és főként tudománypedagógiával foglalkozó kutatásaim első szakaszát 2005-ben zártam le. Eredményeként született *A tudomány egésze. A magyar tudomány tudománypedagógiai szemléje* című enciklopédia (329 szerző közreműködésével). A könyvet és a hozzá tartozó CD 2005-ben jelent meg.

Az Értékközvetítő és képességfejlesztő programmal működő iskolák X. Országos Konferenciáján, 2005-ben hirdetem meg Várdombon *A nemzeti identitások pedagógiáját*.

2007 őszén Bakuban (Azerbajdzsán) részt vettem és előadást tartottam egy felnőttképzéssel foglalkozó nemzetközi konferencián.

A Pannon Egyetem Egyetemi doktori és habilitációs tanács bizottsági tagja voltam és vagyok 2003-tól a mai napig.

2008-tól a TÁMOP 3.1.1.-08/1-2008-0002 azonosító számú kiemelt projekt 6.4.4. elemi projekt témavezetőjeként működök közre. A kutatás címe: *Az olvasás, szövegértés és az internet pedagógiai tartálékainak feltárása*. A kutatásban az ország különböző részein működő, 10 ÉKP-s iskola, vesz részt.

2008. decemberében a Műnsteri Egyetemen (Németország) doktoráltattam.

2009 őszén az Értékközvetítő és képességfejlesztő programmal működő iskolák XIV. Országos Konferenciáján morálpedagógiai és valláspedagógiai programomat hirdettem meg.

2009 óta szakmai vezetője vagyok a TÁMOP 4.2.1. 08/1/B „A Közép-Dunántúli Régióban a pedagógusképzést segítő szolgáltató- és kutatóhálózat kialakítására” című, 140 millió Ft-os pályázatnak.

Tudományos tanácsadója voltam a Közoktatási Modernizációs Közalapítványnak (KOMA), a Gallup Intézetnek. Tagja voltam a kerettanterveket előkészítő Tudományos Tanácsadó Testületnek. Kurátorként dolgoztam a Tudomány az oktatásért elnevezésű kuratóriumban.

Kutatói, s ebből következően publikációs tevékenységem – interdiszciplináris beállítottságomból adódóan – nem szűkölt és nem szűkül le a pedagógiára. Onomasztikából, bibliológiából, anyanyelvpedagógiából, a pedagógusképzés pedagógiájából, a tudománytan témaköreiből publikáltam. Műfajilag a monografikus igényű kutatási beszámolók, teoretikus jellegű monográfiák, tanulmányok, vitairatok, kritikák jelzik munkásságom „nyomvonalát”. A mai napig vállalható publikációim száma: közel 30 könyv és mintegy 200 tanulmány.

Oktatói tevékenységem forrása, fedezete az a negyedszázados kutatói praxis, amelynek eredménye a Nyelvi, irodalmi és kommunikációs (NYIK) tantárgyi, valamint az Értékközvetítő és képességfejlesztő iskolai program és pedagógia (ÉKP). Ezek mellett az utóbbi fél évtizedben a magyar pedagógiának mint ismeretrendszernek a felülvizsgálatára és megújítására vállalkoztam a metatudomány szemléletmódjának alkalmazásával, a doktori alprogramjaim tudománytani alapozásával.

Pápa, 2010. június 1.

Dr. Zsolnai József
a Magyar Tudományos Akadémia doktora
professor emeritus
Pannon Egyetem
Neveléstudományi Intézet